

Saopštenje za medije

Skini masku mome gradu: globalna kampanja zdravstvenih radnika za unapređenje kvaliteta vazduha u našim gradovima

Beograd, 4. maja 2017 – Udruženje za zdravlje i životnu sredinu (HEAL) poziva gradske vlasti da očiste vazduh u Srbiji, kao deo kampanje „Skinu masku mome gradu” pokrenute na Svetski dan borbe protiv astme 2017. godine.

Skinu masku mome gradu (1) je globalna inicijativa lekara, medicinskih sestara, javnih zdravstvenih radnika i udruženih profesionalaca iz područja zdravstvene nege, koji su posvećeni poboljšanju kvaliteta vazduha i smanjenju emisije štetnih gasova u našim gradovima. Ona poziva sve gradove da se pridržavaju smernica o kvalitetu vazduha Svetske zdravstvene organizacije (2) i da usvoje politike i programe koji će doprineti ispunjavanju smernica i povećanju kvaliteta vazduha u gradovima.

HEAL predvodi ovu kampanju u Evropi i u Srbiji sa ciljem promovisanja praktičnih rešenja i realizovanja bitnih promena u politikama na nivou gradova, koji će upravljati jasnim, globalnim trendom smanjenja zagađenja vazduha u urbanim područjima do 2030.

„Zagađenom vazduhu na celom Balkanu potrebna je hitna pažnja i preduzimanje akcije za dobrobit i zaštitu javnog zdravlja. Više od 10.000 osoba u Srbiji godišnje prevremeno umire zbog izloženosti suspendovanim česticama i ozonu.“ kaže Vlatka Matković Puljić, savetnica za zdravlje i životnu sredinu za region Balkana iz Udruženja za zdravlje i okolinu (HEAL) sa sedištem u Briselu, u Belgiji. „Imamo rešenja – kao što je zamena uglja obnovljivim izvorima energije. Izazov je da se stvori politička volja da se ona primeni radi boljeg zdravlja.”

Samo proizvodnja električne energije iz uglja u Srbiji zaslužno je za 3.366 prevremenih smrti. (3) Drugačija rešenja, kao npr. alternativna pogonska goriva za transport, preusmeravanje tereta na vozove, obezbeđivanje čistijih goriva za grejanje domova, kao i bolja infrastruktura i urbano planiranje za podršku aktivnim politikama u oblasti saobraćaja, istovremeno će poboljšati zdravlje ljudi i smanjiti globalno zagrevanje.

Opis slike: Lični trener, Ivan Tovilović, dok trči u beogradskom parku na Adi Ciganliji, nosi masku preko lica, koja svetli u skladu sa aktuelnim očitavanjima kvaliteta vazduha. U sklopu kampanje protiv zagađenja vazduha, „Skinu masku mome gradu” (eng. Unmask My City), maska dinamički menja boju u skladu sa lokalnim nivoima zagađenosti vazduha, sa bojama koje odgovaraju standardima indeksa kvaliteta vazduha (eng. air quality index, AQI) za čestice PM2,5. Ovde svetli žuto, tekom dugotrajne ekspozicije, pokazujući da zagađenost dvostruko premašuje standarde za čist vazduh, koje propisuje Svetska zdravstvena organizacija. Autorsko pravo: Globalni poziv za klimatsku akciju / Greg McNevin

HEAL apeluje na obezbeđivanje boljeg kvaliteta vazduha zajedno sa Institutom za javno zdravlje Srbije „dr. M.Batut.“ i Komitetom za međunarodnu saradnju studenata medicine - Srbija (IFMSA-Serbia) te poziva na akciju koja će doprineti boljem kvalitetu vazduha. U Srbiji HEAL saraduje sa lokalnim zdravstvenim radnicima radi promovisanja rešenja koja su usmerena na one izvore zagađenja vazduha koji najviše pogađaju svaki grad, i rešenja koja se tiču propisa, politika ili drugih aktivnosti koje najviše pogoduju stvaranju pozitivnih promena koje će uticati na poboljšanje kvaliteta vazduha. Ključno mesto u kampanji je stvaranje vizuelnih komunikacijskih materijala koji pokazuju ljude u različitim gradovima kako koriste „svetleće maske“, maske za lice opremljene LED indikatorima za nadgledanje kvaliteta vazduha. Kada je kvalitet vazduha dobar i nivoi PM 2,5 niski, maska svetli zeleno; kada je kvalitet vazduha loš i nivoi visoki, maska postaje crvena.

Globalna kampanja „Skini masku mome gradu“ pokrenuta je i u nekoliko evropskih gradova – u Beogradu, Srbija (4.maja), u Varšavi, Poljska (11.maj), u Adani, Istanbulu i Iskenderunu, Turska (15.maja); i u Londonu od strane Saveza za zaštitu zdravlja od klimatskih promena Velike Britanije (eng. UK Health Alliance for Climate Change). U kampanju su uključeni i Solt Lejk Siti, SAD; Čenej i Ahmedabad, Indija; Sao Paolo, Brazil; i Emalahleni, Južnoafrička Republika.

mr sc.med. Branislava Matić iz Instituta za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" ističe „Nažalost, iz godine u godinu dostupnost podataka iz sistema za monitoring i kvalitet podataka je sve lošija, a vazduh u urbanim sredinama kao što je Beograd ostaje prezagađen što znači opasan po javno zdravlje.“ Dr. Matić dodaje kako „je potrebna hitna akcija svih struktura i donosioca odluka u rešavanju problema lošeg kvaliteta vazduha.“

Ispred buduće generacije lekara, IFMSA-Srbija se pridružuje apelu „Zabrinuti smo činjenicom da se premalo pažnje posvećuje prevenciji bolesti uzrokovanih lošim kvalitetom vazduha. Mi smo generacija na kojoj ovaj svet ostaje, mi smo generacija koja će lečiti bolesti zagađenog vazduha i klimatskih promena. Zahtevamo svoje pravo na čist vazduh i životnu sredinu zbog javnog zdravlja svih naših sugrađana.“

Zdravstvenom sektoru se pridružuju i zabrinuti građani. Mirko Popović, građanin, kaže kako „Vlastitim novcem plaćam posledice narušenog zdravlja zbog zagađenog vazduha. Umesto da to plaća zagađivač“, a sportisti upozoravaju „Ako je vazduh zagađen, sve te nečiste čestice završe u plućima sportista i utiču na atletske performanse.“

Čistiji vazduh sačuvaće živote, poboljšati zdravlje i dati ogroman doprinos smanjenju efekta staklene bašte, što je neophodno da bi se svet sačuvalo od kriza usled klimatskih promena.

HEAL predstavlja nevladin sektor u operativnoj grupi za kvalitet vazduha Procesu za zaštitu evropskog zdravlja i životne sredine, koordinisanog od strane Svetske zdravstvene organizacije. [Šesta Ministarska konferencija o zdravlju i životnoj sredini](#) održaće se od 13. do 15. juna 2017. u Ostravi, Češka Republika.

Kontakti

Vlatka Matković Puljić, savetnica za zdravlje i životnu sredinu organizacije HEAL, vlatka@env-health.org, mobile (Viber/WhatsApp): +32 474 894953

Napomene za novinare

1. <http://unmaskmycity.org/sr/> Skini masku mome gradu

Globalnu inicijativu koordiniše Savez za globalnu zaštitu klime i zdravlja (eng. Global Climate and Health Alliance) zajedno sa Udruženjem za zdravlje i životnu sredinu (HEAL), Zdravstvenom negom bez stvaranja štete (eng. Health Care Without Harm), Američkim savezom za klimu i zdravlje (eng. US Climate and Health Alliance) i Savezom za zaštitu zdravlja od klimatskih promena Velike Britanije

(UK Health Alliance for Climate Change). Grupe se povezuju sa lokalnim partnerima za zdravstvenu zaštitu i njihovim zajednicama kako bi se promovisala praktična rešenja i stvorile osetne promene u politikama na nivou gradova koje će upravljati jasnim, globalnim trendom smanjenja zagađenja vazduha u urbanim područjima do 2030. To će spasiti milione života, poboljšati rezultate u pogledu zdravlja za milijarde ljudi i dati ogroman doprinos smanjenju efekata staklene bašte koji potreban da bi se svet očuvao bezbednim od kriza usled klimatskih promena.

2. Svetska zdravstvena organizacija, Informacioni bilten, Smernice za kvalitet ambijentalnog (spoljnog) vazduha, septembar 2016, <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs313/en/>

SZO Smernice Organizacije u vezi sa kvalitetom vazduha za čestično zagađenje: PM2.5: 10 µg/m³ srednje godišnje vrednosti, a za PM10: 20 µg/m³ srednje godišnje vrednosti.

3. Neplaćeni zdravstveni račun Kako nas termoelektrane na uglj u Srbiji čine bolesnima, HEAL, mart 2016, http://env-health.org/IMG/pdf/factsheet_serbia_sr_lr.pdf

Udruženje za zdravlje i životnu sredinu (engl. Health and Environmental Alliance, skr. HEAL) je vodeća evropska neprofitna organizacija koja istražuje kako životna sredina utiče na zdravlje u Evropskoj uniji (EU). Uz podršku više od 70 organizacija članica, HEAL vrši nezavisnu ekspertizu i pribavlja dokaze iz medicinskih istraživanja u različitim procesima donošenja odluka. Naše široko udruženje uključuje stručnjake iz oblasti zdravstva, neprofitna zdravstvena osiguranja, doktore, medicinsko osoblje, udruženja obolelih od astme i raka, građane, ženska udruženja, omladinska udruženja, nevladine organizacije za zaštitu životne sredine, naučnike i javne institute za zdravstvena istraživanja. Među članovima su međunarodne i evropske organizacije kao i državne i lokalne grupe. Website: www.env-health.org. Follow HEAL on [Facebook](#) and Twitter [@HealthandEnv](#) [@EDCFree](#) and [@CHM HEAL](#)